

שיעור ז: כל התדיר וכל המקודש (חלק א)

Session #7: Frequency and Sanctity as Considerations for Precedence (part 1)

(1) במדבר כח-כט

וביום השבת שני כבשים בני שנה תמימים ושני עשרנים סלת מנחה בלולה בשמן ונסכו: עלת שבת בשבת **על-עלת התמיד ונסכה:** ובראשי חדשיכם תקריבו עליה לה' פרים בני בקר שנים ואיל אחד כבשים בני שנה שבעה תמימים: ושלשה עשרנים סלת מנחה בלולה בשמן לפר האחד ושני עשרנים סלת מנחה בלולה בשמן לאיל האחד: ועשרון עשרון סלת מנחה בלולה בשמן לכבש האחד עליה ריח ניחח אשה לה': ונסכיהם חצי ההין יהיה לפר ושלישית ההין לאיל ורביעת ההין לכבש יין זאת עלת חודש בחודשו לחודשי השנה: ושעיר עזים אחד חטאת לה' **על-עלת**

התמיד יעשה ונסכו: ובחודש הראשון בארבעה עשר יום לחוד פסח לה': ובחמשה עשר יום לחוד הזה חג שבעת ימים מצות יאכל: ביום הראשון מקרא קדש כל מלאכת עבודה לא תעשו: והקרבתם אשה עליה לה' פרים בני בקר שנים ואיל אחד ושבעה כבשים בני שנה תמימים יהיו לכם: ומנחתם סלת בלולה בשמן שלשה עשרנים לפר ושני עשרנים לאיל תעשו: עשרון עשרון תעשה לכבש האחד לשבעת הכבשים: ושעיר חטאת אחד לכפר עליכם: **מלבד עלת הבקר אשר לעלת התמיד תעשו את-אלה:** כאלה תעשו ליום שבעת ימים לחם אשה ריח-ניחח לה' על-עולת התמיד יעשה ונסכו: וביום השביעי מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו: וביום הפגורים בהקריבכם מנחה חדשה לה' בשבעתיכם מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו: והקרבתם עולה לריח ניחח לה' פרים בני בקר שנים ואיל אחד ושבעה כבשים בני שנה: ומנחתם סלת בלולה בשמן שלשה עשרנים לפר האחד ושני עשרנים לאיל האחד: עשרון עשרון לכבש האחד לשבעת הכבשים: שעיר עזים אחד לכפר עליכם: **מלבד עלת התמיד ומנחתו תעשו תמימים יהיו לכם ונסכיהם:**

ובחודש השביעי באחד לחוד מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו יום תרועה יהיה לכם: ועשיתם עליה לריח ניחח לה' פר בקר אחד איל אחד כבשים בני שנה שבעה תמימים: ומנחתם סלת בלולה בשמן שלשה עשרנים לפר ושני עשרנים לאיל: ועשרון אחד לכבש האחד לשבעת הכבשים: ושעיר-עזים אחד חטאת לכפר עליכם: **מלבד עלת החדש ומנחתה ועלת התמיד ומנחתה:** ונסכיהם כמשפט לריח ניחח אשה לה': ובעשור לחוד השביעי הזה מקרא קדש יהיה לכם ועניתם את-נפשותיכם כל מלאכה לא תעשו: והקרבתם עליה לה' ריח ניחח פר בקר אחד איל אחד כבשים בני שנה שבעה תמימים יהיו לכם: ומנחתם סלת בלולה בשמן שלשה עשרנים לפר ושני עשרנים לאיל האחד: עשרון עשרון לכבש האחד לשבעת הכבשים: שעיר-עזים אחד חטאת **מלבד חטאת הכפרים ועלת התמיד** ומנחתה ונסכיהם:

ובחמשה עשר יום לחוד השביעי מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו וחגתם חג לה' שבעת ימים: והקרבתם עליה אשה ריח ניחח לה' פרים בני בקר שלשה עשר אילים שנים כבשים בני שנה ארבעה עשר תמימים יהיו: ומנחתם סלת בלולה בשמן שלשה עשרנים לפר האחד לשלשה עשר פרים שני עשרנים לאיל האחד לשני האילים: ועשרון עשרון לכבש האחד לארבעה עשר כבשים: ושעיר-עזים אחד חטאת **מלבד עלת התמיד** ומנחתה ונסכה: וביום השני פרים בני בקר שנים עשר אילים שנים כבשים בני שנה ארבעה עשר תמימים: ומנחתם

ונסכיהם לפרים לאילים ולכבשים כמשפט: ושעיר-עזים אחד חטאת **מלבד עלת התמיד** ומנחתה ונסכיהם: וביום השלישי פרים עשתי-עשר אילים שנים כבשים בני שנה ארבעה עשר תמימים: ומנחתם ונסכיהם לפרים לאילים ולכבשים כמשפט: ושעיר חטאת אחד **מלבד עלת התמיד** ומנחתה ונסכה: וביום הרביעי פרים עשרה אילים שנים כבשים בני שנה ארבעה עשר תמימים: ומנחתם ונסכיהם

לפרים לאילים ולכבשים כמשפט: ושעיר-עזים אחד חטאת **מלבד עלת התמיד** ומנחתה ונסכה: וביום החמישי פרים תשעה אילים שנים כבשים בני שנה ארבעה עשר תמימים: ומנחתם ונסכיהם לפרים לאילים ולכבשים כמשפט: ושעיר חטאת אחד **מלבד עלת התמיד** ומנחתה ונסכה: וביום הששי פרים שמונה אילים שנים כבשים בני שנה ארבעה עשר תמימים: ומנחתם ונסכיהם

לפרים לאילים ולכבשים כמשפט: ושעיר חטאת אחד **מלבד עלת התמיד** ומנחתה ונסכה: וביום השביעי פרים שבעה אילים שנים כבשים בני שנה ארבעה עשר תמימים: ומנחתם ונסכיהם לפרים לאילים ולכבשים כמשפט: ושעיר חטאת אחד **מלבד עלת התמיד** ומנחתה ונסכה:

ביום השמיני עצרת תהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו: והקרבתם עליה אשה ריח ניחח לה' פר אחד איל אחד כבשים בני שנה שבעה תמימים: ומנחתם ונסכיהם לפר לאיל ולכבשים כמשפט: ושעיר חטאת אחד **מלבד עלת התמיד** ומנחתה ונסכה: אלה תעשו לה' במועדיכם לבד מנדריכם ונדבתים לעליתכם ולמנחתים ולנסכיהם ולשלמים:

(2) ספרי במדבר כ"ח:

על עולת התמיד ונסכו – מגיד שאין מקריבים מוספים אלא בינתיים.

(3) משנה כתב יד קאופמן זבחים י:א-ב

(א) כָּל הַתְּדִיר מִחֲבֵרוֹ, קוֹדֵם אֶת חֲבֵרוֹ:
הַתְּמִידִין קוֹדְמִין לְמוֹסְפִין,
וּמוֹסְפֵי הַשֶּׁבֶת קוֹדְמִין לְמוֹסְפֵי רֹאשׁ חֹדֶשׁ,
מוֹסְפֵי רֹאשׁ חֹדֶשׁ קוֹדְמִים לְמוֹסְפֵי יוֹם טוֹב שְׁלֹרֵאשׁ הַשָּׁנָה,
שֶׁנֶּאֱמַר: מִלֵּבד עַלֹת הַבֶּקָר אֲשֶׁר לְעֹלֹת הַתְּמִיד תַּעֲשׂוּ אֶת אֱלֹהֵי.
(ב) כָּל הַמִּקְדָּשׁ מִחֲבֵרוֹ קוֹדֵם אֶת חֲבֵרוֹ:
דָּם חֲטָאֹת קוֹדֵם לְדָם עוֹלָה,
מִפְּנֵי שֶׁהוּא מֵרָצָה.
אֲבָרֵי עוֹלָה קוֹדְמִין לְאֲמוּרֵי חֲטָאֹת,
מִפְּנֵי שֶׁהֵן כָּלִיל לְאִשִּׁים.
חֲטָאֹת קוֹדְמֹת לְאִשִּׁים,
מִפְּנֵי שֶׁדָּמָה נָתַן עַל אַרְבַּע קָרְנוֹת עַל הַיְסוּד.
אִשִּׁים קוֹדֵם לְתוֹדָה וְאֵיל נִזִּיר,
מִפְּנֵי שֶׁהוּא קֹדֶשׁ קִדְשִׁים.
הַתוֹדָה וְאֵיל נִזִּיר קוֹדְמִין לְשִׁלְמִים,
מִפְּנֵי שֶׁהֵן נֶאֱכָלִים לְיוֹם אֶחָד, וְטְעוּנִים לָחֶם.
שִׁלְמִים קוֹדְמִין לְבִכּוֹר,
מִפְּנֵי שֶׁהֵם טְעוּנִין מִתֵּן אַרְבַּע, וְסָמִיכָה, וְנִסְכִּים, וְתִנּוּפֹת חֲזָה וְשׁוֹק.

(4) זבחים צ"ב

איבעיא להו תדיר ומקודש איזה מהם קודם תדיר קודם משום דתדיר או דלמא מקודש קדים דקדיש

(5) משנה כתב יד קאופמן נזיר ז:א

כֹּהֵן גָּדוֹל וְנִזִּיר אֵינָן מְטַמִּים בְּקִרְוֵיהֶם,
הֵיוּ מְהֻלָּכִים בְּדֶרֶךְ וּמִצָּאוּ מֵת מִצּוֹה,
רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר: יִטְמָא כֹהֵן גָּדוֹל, וְאֵל יִטְמָא נִזִּיר.
וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: יִטְמָא נִזִּיר, וְאֵל יִטְמָא כֹהֵן גָּדוֹל.
אָמַר לֹהֵן רַבִּי אֶלְיעֶזֶר: יִטְמָא כֹהֵן, שְׂאִינוּ מִבִּיא קֶרֶבֶן עַל טְמֵאָתוֹ,
וְאֵל יִטְמָא נִזִּיר, שֶׁהוּא מִבִּיא קֶרֶבֶן עַל טְמֵאָתוֹ.
אָמְרוּ לוֹ:
יִטְמָא נִזִּיר, שֶׁקִּדְּשָׁתוֹ קִדְּשַׁת שְׁעָה,
וְאֵל יִטְמָא כֹהֵן, שֶׁקִּדְּשָׁתוֹ קִדְּשַׁת עוֹלָם.

(6) ירושלמי נזיר ז:א

רַבִּי הוֹנָא בְּשֵׁם רַב יוֹסֵף.
אֲתִיָּא דְרַבִּי אֶלְיעֶזֶר כְּבִית שְׁמִי.
דְּבִית שְׁמִי אוֹמְרִים. תְּדִיר וּמִקְדָּשׁ תְּדִיר קוֹדֵם.
כֵּן רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר. תְּדִיר וּמִקְדָּשׁ תְּדִיר קוֹדֵם.

(7) תוספתא מסכת פסחים (ליברמן) פרק י

(ב) מזגו לו כוס ראשון

בית שמאי או' מברך על היום ואחר כך מברך על היין
 שהיום גורם ליין שיבא וכבר קדש היום ועדיין יין לא בא
 ובית הלל אומ' מברך על היין ואחר כך מברך על היום
 שהיין גורם לקדושת היום שתאמר

(ג) דבר אחר ברכת היין תדירא וברכת היום אינה תדירה והלכה כדברי בית הלל

(8) ברכות נא ע"ב

תנו רבנן, דברים שבין בית שמאי ובית הלל בסעודה: בית שמאי אומרים, מברך על היום ואחר כך
 מברך על היין, שהיום גורם ליין שיבא וכבר קדש היום ועדיין יין לא בא; ובית הלל אומרים: מברך
 על היין ואחר כך מברך על היום, שהיין גורם לקדושה שתאמר. דבר אחר: ברכת היין תדירה וברכת
 היום אינה תדירה. **תדיר ושאינו תדיר - תדיר קודם**. והלכה כדברי בית הלל.
 מאי דבר אחר? - וכי תימא התם תרתי והכא חדא - הכי נמי תרתי נינהו: ברכת היין תדירה וברכת
 היום אינה תדירה, תדיר ושאינו תדיר - תדיר קודם.

(9) מגילה כט ע"ב

איתמר ראש חדש טבת שחל להיות בחול
 אָמַר רַבִּי יִצְחָק קְרוּ תִּלְתָּא בְּרָאשׁ חֹדֶשׁ וְחֵד בְּחִנוּכָּה
 וְרַב דִּימִי דָּמֵן חִיפָא אָמַר קְרוּ תִּלְתָּא בְּחִנוּכָּה וְחֵד בְּרָאשׁ חֹדֶשׁ.
 אָמַר רַבִּי מְנַי כְּוֹתִיָּה דְּרַבִּי יִצְחָק נִפְחָא
 מְסַתְּבָרָא **דְּתָדִיר וְשְׂאִינוּ תָדִיר תָדִיר קוֹדֵם**.
 אָמַר רַבִּי אֲבִין כְּוֹתִיָּה דְּרַב דִּימִי מְסַתְּבָרָא
 מִי גָרַם לְרַבִּיעִי שִׁיבָא רֹאשׁ חֹדֶשׁ הֶלְכָּךְ רַבִּיעִי בְּרָאשׁ חֹדֶשׁ בְּעִי מִיקְרִי.

(10) סוכה נד ע"ב

מִיתִיבִי רֹאשׁ חֹדֶשׁ שְׁחַל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת
 שִׁיר שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ דּוּחָה שִׁיר שֶׁל שַׁבָּת
 וְאִי אֵיתָא לִימָא דְּשַׁבָּת וְלִימָא דְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ.
 אָמַר רַב סִפְרָא מֵאֵי דּוּחָה דּוּחָה לְקָדָם
 וְאֵמָאִי **תָדִיר וְשְׂאִינוּ תָדִיר תָדִיר קוֹדֵם**.
 אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן לִידַע שְׁהוּקְבַע רֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּזִמְנָו

(11) מסכת סופרים כ"ז"ב

בזמן שחל ר"ח טבת להיות באחד בשבת ביום ראשון קורין בענין ר"ח תחלה שלשה והרביעי של
 חנוכה שכל התדיר מחבירו תדיר קודם והוא קודם את חבירו אבל ביום שני אינו כן אלא קורים
 שלשה בשל חנוכה והרביעי בשל ר"ח שאין חשבון חודש מיום שני אלא בזמן שהשנים כסדרן דר'
 יצחק סחורה שאל את ר' יהושע נפחא ר"ח טבת שחל להיות בשבת במה קורין לענין כלות שלמה
 והמפטיר בשל שבת ור"ח חל להיות בחול קורין ביום הראשון שלשה [בשל] ר"ח [והרביעי] בשל
 חנוכה **[שכל] התדיר מחבירו (תדיר) קודם את חבירו** והואיל וקרא תחלה בשל ר"ח ביום השני קורא
 ג' לחנוכה והרביעי בשל ר"ח ובראשי חדשיכם עד שישלים (כל השיטה) ולמה כן שלא בא הרביעי
 אלא מחמת מוסף של ר"ח הרי מפקינן לחנוכה:

(12) משנה כתב יד קאופמן מנחות י"א:ז

שְׁנֵי שְׁלֹחֹנוֹת הָיוּ בְּאוֹלָם מִבְּפָנִים, עַל פֶּתַח הַבַּיִת, אֶחָד שְׁלֹשִׁישׁ וְאֶחָד שְׁלֹזָהָב.
עַל שְׁלֹשִׁישׁ נֹתְנִין לֶחֶם הַפָּנִים בְּכִנְיֻסָּתוֹ, וְעַל שְׁלֹזָהָב בִּיצִיאָתוֹ, שְׁמַעְלִין בְּקֹדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִין.
וְאֶחָד שְׁלֹזָהָב מִבְּפָנִים, שְׁעָלְיוֹ לֶחֶם הַפָּנִים תָּמִיד.

(13) שולחן ערוך אורח חיים כ"ה:א

אַחֵר שְׁלֹבֵשׁ טְלִית מְצִיץ, יְנִיחַ תְּפִלִּין, שְׁמַעְלִין בְּקֹדֶשׁ.

(14) טור אורח חיים כ"ה:א

ואחר שנתעטף בציצית יניח תפילין מיד, כדי שיהו מצויין לו בשעת קריאת שמע ותפלה, דאמר רבי יוחנן הרוצה לקבל עליו עול מלכות שמים שלימה יפנה, ויטול ידיו, ויניח תפילין, ויקרא קריאת שמע, ויתפלל.

(15) בית יוסף אורח חיים כ"ה

ואחר שנתעטף בציצית יניח תפילין מיד מתוך דברי רבינו נראה שבתחלה מתעטף בציצית ואח"כ מניח תפילין וכ"כ בנמ"י בהלכות ציצית דמצות ציצית ששקולה כנגד כל המצות ראוי להקדים ועוד שהיא תדירה יותר שנוהגת בין בחול בין בשבת וי"ט ותדיר ושאינו תדיר קודם וכן מצאתי לה"ר יונה בספר היראה עכ"ל ואח"כ כתב וז"ל ומ"מ אותם שמתעטפים בטלית גדול כיון שאין דרך להתעטף אלא אחר כל המלבושים ושנתנו מקטוריהם בראשיהם מצות תפילין באה לפנייהם תחלה ומברכין עליהם תחלה לפי שאין מעבירין על המצות ואפי' אותם שאין נוהגים אלא בטלית קטן ראוי ללבוש אותו על מלבושיהם לקיים בו יפה ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם עכ"ל ואיני מבין דבריו היאך באה מצות תפילין לפניו על ידי שלבש כל מלבושיו ושנתן מקטורן בראשו לשאם יאחר הנחתם לעטיפת ציצית יהיה מעביר על המצות ומ"ש בשם ספר היראה הוא בטלית קטן אבל בטלית גדול אחר הנחת תפילין כתב שמתעטף בו וכתב האגור בשם ספר הזוהר שאיסור גדול מי שמניח תפילין קודם לבישת הציצית עכ"ל ונראה לי שכתב כן משום דאיתא בספר הזוהר בסוף פרשת במדבר סיני בשעתא דבר נש קאים בעי לדכאה גרמיה בקדמיתא לבתר יקבל עליה האי עול לפרשא על רישיה פרישו דמצוה לבתר אתקשר קישורא דיחודאי דאינהו תפילין ושמעתי בשם גדולי מקובלי ספרד ז"ל שמי שאין לו טלית קטן ודאי יניח טלית ואח"כ תפילין אבל מי שלבש טלית קטן יניח תפילין תחלה ואח"כ יתעטף בטלית גדול ונותנים טעם לשבח שהרי כיון שלבשו טלית קטן ואח"כ הניחו תפילין הרי כבר קיימו דברי הזוהר ואם היו רוצים לקרות ק"ש ותפלה בלא עטיפת טלית אחר היו רשאים שהרי כבר מצות ציצית ותפילין עליהם ואם אח"כ מתעטפים בטלית אחר או בכמה טליתות אינם ענין למצות תפילין ונהגו העולם להתעטף בציצית תחלה ולפי מנהגם הנותנים כיס של תפילין והטלית לתוך כיס אחד צריכים ליזהר שלא ישימו כיס התפילין למעלה כדי שלא יפגע בהם תחלה ויצטרך להניחם קודם עטיפת ציצית כדי שלא יעביר על המצות דאע"ג דגבי תפילין אם פגע בשל ראש תחלה יסלקנה ויניח של יד תחלה כמו שיתבאר בסימן כ"ח בס"ד שאני התם דכתיב והיו לאות על ירך והדר לטוטפות בין עיניך ודרשינן נמי מקרא דכל זמן שבין עיניך יהיו שתים ומש"ה מוטב שיעביר על המצוה משיעבור אמאי דכתיב באורייתא אבל הכא דאין לנו דמצות ציצית קודמת אלא מאסמכתא בעלמא מוטב שתדחה אסמכתא זו משיעבור על המצוה:

והדרך הנכונה לברך על טלית קטן ואח"כ יניח תפילין של יד ושל ראש ואז יבא לב"ה ויתעטף בטלית גדול ובזה יצא ידי חובת רשב"י שכתב בספר הזוהר פרשת ואתחנן שצריך שיהא לבוש ציצית ותפילין בצאתו מפתח ביתו לילך לב"ה ומאן דעייל לבי כנישתא כד נפיק מתרעיה ולא תפילין ברישיה וציצית בלבושיה ואמר אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך קב"ה אמר אן הוא מוראי ודא אסהיד סהדותא דשיקרא עכ"ל וכך הם דברי ה"ר יונה בספר היראה שכתב ויהיה לו טלית קטן וילבש אותו מיד בלא ברכה אם לא רחץ ידיו ואח"כ כתב וירחץ בנקיון כפיו ויברך מיד על מצות ציצית בטלית שלבש אם לא בירך בהתעטפו ואח"כ יניח תפילין ויבא לבית הכנסת וישב במקומו אם יש לו עוד טלית יתכסה בו ויברך להתעטף בציצית:

(16) ביאור הגר"א אורח חיים כ"ה:א

שמעלין בקדש – דברי המחבר וכ"כ ע"פ הזוהר ע"ש ח"ג ק"ג ב' וכמ"ש בכ"מ שציצית הוא הכסא ותפילין הוא אדם מלמעלה והן תשמישי קדושה ועב"י בשם האגור ובדיני מהרי"ו ס"כ ובגמ' במקומות הרבה:

(17) ביאור הלכה אורח חיים כ"ה:א

שמעלין בקדש – על האדם קאי שצריך לילך מדרגא לדרגא ולהתעלות בקדושה כי מתחלה הוא רק מכסה את עצמו בכיסוי של מצוה וע"י התפילין הוא מקשר את עצמו בקשר היחוד והקדושה [א"ר והגר"א וכוון בזה לתרץ קושית הש"א והדגול מרבבה]:

(18) ערוך השולחן אורח חיים כ"ה:א

כתב רבינו הבית יוסף: אחר שלבש טלית מצויין – יניח תפילין, שמעלין בקדש. עד כאן לשונו. והקשו עליו: דאדרבא כיון דתפילין מקודש יותר, הא קיימא לן כל המקודש מחברו קודם לחברו, ואם כן הוה ליה להקדים תפילין לציצית (שאגת אריה סימן כ"ח ודגול מרבבה). אבל דברי רבינו הבית יוסף צודקים. דהנה במנחות (מט ב) מסקינן דתדיר ומקודש – שניהם שוים במעלה, ויכול להקדים מי שירצה. וכך פסק הרמב"ם בסוף פרק שמיני מתמידין, עיין שם. וציצית לגבי תפילין הוי תדיר, שנוהג גם בשבתות וימים טובים. וזהו שאומר: דכיון דשניהם שוים במעלה, לכן מצד "מעלים בקודש" כלומר להעלות את גופו – לכן מקדים הטלית להתפילין. וכן הוא בזוהר סוף פרשת "במדבר" דציצית ילבש קודם לתפילין, עיין שם.

(19) ש"ת שאגת אריה (ישנות) סימן כח

שאלה **המניח תפילין ומתעטף בציצית איזה מהן ראוי להקדים לחבירו** אם תפילין קודמים לציצית או איפכא: תשובה ב"י בה' ציצית כ' נראה שראוי להקדים מצות ציצית ששקולה כנגד כל המצות ועוד שתדירה יותר שנוהגת בין בחול בין בשבת בין ב"ט ותדיר ושאינו תדיר קודם וכ"מ לה"ר יונה בס' הירא' ומ"מ אותן שמתעטפין בטלית גדול כיון שאין דרך להתעטף אלא אחר כל המלבושין ושנותנין מקטוריהן בראשיהם מצות תפילין בא לפני תחלה ומברכים עליהם תחלה לפי שאין מעבירין על המצות ע"כ. הנה מש"כ שראוי להקדים מצות ציצית מפני שהיא תדירה יותר ו"ל דהא ליתא שהרי דעת ר"פ אפי' כסות יום פטור מן הציצית בלילה נמצא דאין מצות ציצית נוהג כלל בלילה אבל תפילין דעת ר"פ שמן התורה נוהג בלילה אלא שרבנן גזרו עלה משום שמא ישן בהן הרי דמצות תפילין תדירה ממצות ציצית שאינה נוהגת בלילות מד"ת ותפילין מה"ת נוהג בלילה ומשום גזירה דרבנן לא פקע מעלת תדיר ממצות תפילין כיון דמה"ת נוהג בלילות כבימים ואי משום דציצית נוהג בשבת וי"ט משא"כ תפילין הא מ"מ מה שנוהג בלילות משא"כ בציצית הוא יותר תדירה מהא דשבת וי"ט של ציצית. ועוד נ"ל דאפי' אי נימא דהלכה כמ"ד כסות יום חייב בציצית אפי' בלילה ותפילין אינו נוהג מה"ת בלילה וכמ"ש בדיני תפילין וציצית בס"ד וה"ל מצות ציצית תדיר מתפילין מ"מ אין לציצית דין קדימה על תפילין דהא תפילין דבר שבקדושה הן משא"כ ציצית כדאמר' בפ"ב דמגילה (ד' כו) דחשיב ציצית בין תשמישי מצוה דנזרקין ונרתקין של תפילין ורצועותיהן חשיב בין תשמישי קדושה דנגזנין והרי בזבחים רפ"י (ד' פט) תנן כל התדיר מחבירו קודם את חבירו וכל המקודש מחבירו קודם את חבירו ובגמ' (ד' צ) איבעי' להו תדיר ומקודש איזה מהן קודם תדיר קודם משום דתדירא או דילמא מקודש קודם דקדיש ולא איפשטא וכיון דלא איפשטא א"כ אין לאחד דין קדימה על חבירו. וכ"פ הרמב"ם בפ"ט מה' תמידין מוספין היו לפניו תדיר ומקודש יקדים איזה מהן שירצה ע"כ. וא"כ כיון דלכ"ע אין לציצית קדימה של תפילין אפי' את"ל דציצית תדירי הא תפילין קדישי וה"ל תדיר ומקודש ואיזה מהן שירצה יקדים הרי ראוי להקדים תפילין לציצית דאי תפילין תדירי מציצית ה"ל תדיר ומקודש וקדמי לציצית ואפי' את"ל דציצית תדירי מתפילין הא מ"מ תפילין קדישי וה"ל תדיר ומקודש ואיזה שירצה יקדים ואי מקדים תפילין לציצית לא עבר על שורת הדין וממ"נ עבד כהלכה אבל אי מקדים ציצית לתפילין הרי למ"ד לילה זמן תפילין הוא וכסות יום פטור מן הציצית בלילה הוי ליה תפילין תדיר ומקודש משא"כ בציצית ועושה דלא כהלכה. עוד אני אומר דאפי' למ"ד תפילין אינו נוהג בלילה וכסות יום חייב בציצית אפי' בלילה מ"מ אין שם תדיר על מצות ציצית דהא לאו דבר שבחובה היא דלא חייבה תורה לאהדורי בתר טלית בת חובא כמו שחייב בתפילין ושאר מצות אלא שאם יש לו טלית בת חיובא מצוה עליו להטיל בה ציצית ואי לא לא כל כה"ג אין דין תדיר עליו להקדימו לשאינו תדיר אלא מצוי מיקרי ולא תדיר. שהרי שם בעי הש"ס למפשט לבעיין דתדיר מקודש איזה מהן קודם מהא דתנן שלמים של אמש חטאת ואשם של היום שלמים של אמש קודמין הא אידי ואידי דיום חטאת ואשם קודמין אף על גב דשלמים תדירי. א"ר מצוי קאמרת תדיר קמיבעי' לן מצוי לא קמיבעי' לן ופירש"י שלמים תדירי שהן מצויין מתוך שבאין בנדר ובנדבה מצוי קאמרת שאין תדירותו חובה אלא שהוא מצוי יותר מחבירו ע"כ. הרי אף על גב דלאחר שנדר ונדב קרבן שלמים הקרבנות עליו חובה בע"כ אפי' אזלינן בתר עיקר חיובא והואיל ואין חובה עליו להקדיש שלמים כדי להקריבן לאו דבר שבחובה הן ולא הוה תדיר אלא מצוי ה"נ אף על גב דאם לובש טלית בת ד' כנפות מצות ציצית עליו חובה בתר עיקר חיובא אזלינן והואיל ואין עליו חובה ללבוש טלית בת ד' כנפות כדי שיתחייב בציצית לאו דבר שבחובה הן ולא ה"ל תדיר דליקדמי לשאינו תדיר אלא מצוי בלבד מיקרי ואין לו דין קדימה מפני מצויותיו. ואפי' למ"ד כלי קופסא חייבין בציצית בפ' התכלת (ד' מ) מ"מ אין עליו חובה לקנות טלית בת ד' כנפות כדי שיתחייב בציצית וא"כ תפילין קודמים דה"ל מקודש והשתא כל המקודש מחבירו דשם קדושה על שניהם אלא שאחד מקודש מחבירו קודם את חבירו. מקודש ואינו מקודש כגון תפילין וציצית לא כ"ש דהמקודש קודם לשאינו מקודש. ואף על גב דאמר התם א"ל רב הונא ב"י לרבא אטו תדיר לאו מצוי היא והתנאי אוציא את הפסח שאינו תדיר ולא אוציא את המילה שהיא תדירה ומשני מאי תדירה במצות איבעית אימא מילה לגבי פסח כי תמיד דמי'. והשתא לא מיבעיא לשינויא קמא דהא דקרי למילה תדיר מפני שתדירה במצות שנכתרה עליה י"ג בריתות וצוויין כמו שפירש"י דה"ט לא שייך גבי מצות ציצית אלא אפי' לשינויא בתרא דקאמר מילה לגבי פסח כי תדיר דמי הא פירש"י מפני שמצויה היא הרבה מפסח אבל מצוי חטאת לאו כתדירה דמי ע"כ. וכ"ש דציצית לגבי תפילין לאו כתדירה דמי יותר משלמים לגבי חטאת ולא דמי למילה גבי פסח דכתדירה דמיא דמילה נוהגת בכל יום ויום תמיד ופסח אינו נוהג אלא פ"א בשנה בלבד והרבה היא מצויה מפסח וזה ברור:

ומהתימה על הר"י ונ"י שכתבו דציצית תדיר מיקרי וליתא דאינו אלא מצוי וכדאמרן ולפי זה תפילין ראוי להקדים לציצית משום קדושה שבה. ולא תימא דלא שייך שם קדושה אלא בקדשים הקריבין ע"ג המזבח בקודש אבל לא בשאר דברים כגון תפילין דנימא דשם קדושה שבו גורם לו דין קדימה. דהא ליתא שהרי הש"ס רצה למפשט התם לבעיין דתדיר ומקודש מהא דא"י הלכה מתפלל אדם של מנחה ואחר כך של מוסף ש"מ דבשאר מצות שאינן של קדשים שייך נמי שם קדושה לענין דין קדימה. ואין לדחות ולומר דמה"ט קרי לתפלת מוסף מקודש משום דתפלה זו במקום קרבן מוסף תיקונוהו רבנן כדאמר בריש פ' תפלת השחר (ד' כו) וגם מדכרינן לקרבן מוסף בתפלה זו משא"כ בתפלת מנחה אף על גב דתיקנו אותה כנגד תמיד של בין הערבים וכדאמרין התם מ"מ לא מדכרינן בתוך התפלה עצמה אותו קרבן שנתקנה כנגדו והא"ת כתבו קצת פוסקים דאין להתפלל תפלת מוסף נדבה אף על גב דמתפללי' כל התפלות נדבה דהואיל ומדכרינן בתוך התפלה לקרבן מוסף אין קרבן מוסף באה נדבה. דליתא דהא דמדמי תפלת מוסף ומנחה לתדיר ומקודש לאו מה"ט הוא משום דמדכרינן לקרבן בתוך התפלה ה"ל כמקודש קדשים. שהרי דחי התם אטו שבת לתפלת מוסף אהני לתפלת מנחה לא אהני ש"מ דה"ט דס"ד דתפלת מוסף קדישא משל מנחה מפני שהיא תפלה מיוחדת לימים מקודשים כשבת וי"ט ור"ח אבל תפלת מנחה בחול נמי איכא ומדאמר דשבת לתפלת מנחה נמי אהני כמו לתפלת מוסף ש"מ דאין שום מעלה כלל לתפלת מוסף להיות שם קדושה עלה מצד עצמה יותר משאר תפלות משום דמדכרינן את הקרבן בתוך התפלה עצמה משא"כ בשאר כל התפלות דא"כ אכתי מאי משני דשבת מהני למנחה כמו למוסף הא אף על גב דתפלת מנחה של שבת מצד קדושת שבת חמירא ושקולה בקדושתה כמו תפלת מוסף מ"מ הא תפלת מוסף מקודשת יותר ממנחה משום דמדכרינן בה לקרבן מוסף משא"כ במנח' וא"כ אכתי תפשוט בעיין דתדיר ומקודש דהיינו מקודש חמור נגד מקודש קל אלא שתדיר יותר כדמוכח מתנ"י דחשיב התם דם חטאת קודם לדם עולה מפני שהיא מרצה וכן כל הני דחשיב להו התם כולן מקודשין אלא שהא' קודש חמור והשני קל ממנו בקדושה ועלה קאי בעיין דתדיר והוא קודש קל ומקודש דהיינו קודש חמור ממנו וה"מ כולה סוגיין. וכיון דבעיין במקודש חמור ותדיר מקודש קל הוא א"כ אכתי לא משני מידי בהא דשבת למנחה אהני כמו למוסף הא מ"מ מוסף הוי ליה מקודש חמור שקדושתה מצד עצמה משא"כ במנחה. אלא וודאי אין לתפלת מוסף שום מעלה קדושה מצד עצמה דהא מדכרינן לקרבן בתוך התפלה עצמה לאו מילתא היא למיקרי שם קדושה מה"ט. ועוד שהרי בעי' למיפשט עוד התם לבעיין דתדיר ומקודש מהא דתניא דבר אחר ברכת היין תדיר וברכת היום אינו תדיר ותדיר ושאינו תדיר תדיר קודם אף על גב דברכ' היום קדישא. ודחי אטו שבת לברכת היום אהני לברכת היין לא אהני ומדכרינן לב"ה מקודש אף ע"פ שאין לו ענין לקדשים כלל ש"מ דבכל דבר שבקדושה שייך למעלה זו של מקודש ליקדם לשאינו מקודש והה"נ תפילין קדמי בוודאי לציצית הואיל ומקודשת אפי' אי ציצית נוהג בכסות יום אפי' בלילה ותפילין אינו נוהג בלילה לאו שם תדיר על מצות ציצית אלא שם מצוי הואיל ואינו דבר שבחובה מטעמא דפ' ודומיא דשלמים דקאמר רבא דה"ל מצוי ולא תדיר מה"ט. ואף על גב ד"ל דרבא דקרי לשלמים מצוי ולא תדיר דיחוי' בעלמא קא מדחי ליה דלא תפשוט מכאן מדקדמי חטאת ואשם דקדישי שלמים דתדיר דש"מ דמקודש קודם לתדיר מ"מ תפילין דקדישי קדמי לציצית ממ"נ אי מצוי כמו ציצית נמי תדיר מיקרי א"כ שלמים דמצויין נמי תדיר הן ואפ"ה חטאת ואשם המקודשים קדמי להן וש"מ דתדיר ומקודש מקודש קודם א"כ ה"ה לתפילין המקודשים קדמי לציצית התדיר ואי שלמים המצויין לאו תדיר מיקרו לפיכך חטאת ואשם המקודשים קדמי להן אם כן ה"נ ציצית המצוי לאו תדיר מיקרי וממילא תפילין המקודשים קדמי להו:

ודע דבעל ט"ז בא"ח ס' תרפ"א כתב ב' כל התדיר מיבעיא לן בתדיר ומקודש איזה מהן קודם ונשאר בספק כו' ואף על גב דנשאר הבעיא בספק משמע שיש לנו לפסוק דתדיר עדיף כיון שהיא כלל בתורה ואין לנו דבר ברור להוציא מן הכלל כו' ע"כ. ואיני יודע מאי קאמר דהא דכל המקודש מחבירו הוא נמי כלל בתורה ומקראי ילפינן לה בשלהי מס' הוריות. וגם נעלם ממנו דברי הרמב"ם שהבאתי למעלה בתדיר ומקודש שפסק דאיזה שירצה יקדים:

ונחזור לענייננו דלפי מה דפ' מחוייב להקדים מצות תפילין לציצית משום דתפילין ה"ל מקודש. ובש"ע א"ח ס' כ"ה כתב לאחר שלבש טלית מצויין יניח תפילין שמעלין בקודש ע"כ ואין אלא דברי תימה דכלפי לייא אדרבה תפילין משום קדושתן ראוי להקדימן לציצית וכדתנן כל המקודש מחבירו קודם את חבירו ואין ענין מעלין בקודש לכאן דזה מיירי שמעלין מקדושה קלה לקדושה חמורה ממנה אבל אין מורידין מחמורה לקלה

וכההיא דפרק הקומץ רבה דתפילה של יד עושים אותה של ראש משום מעלין בקודש דשל ראש קדושתה חמורה משל יד ושל ראש אין עושין אותה של יד משום דאין מורידין אבל בשני דברים כל המקודש מחבירו קודם לו וכ"ש מקודש ואינו מקודש כמו ציצית ותפילין דמקודש קודם וכמש"כ. מיהו כל זה הוא לדעת הר"י והנ"י אבל המחזור דאפי' את"ל ציצית נוהג אפי' בלילה בכסות המיוחד ליום ותפילין אינו נוהג בלילה מה"ת ואפי' את"ל נמי דמצוי תדיר מיקרי כ"ז אינו מועיל כלום להקדים ציצית לתפילין משום תדיר ושאינו תדיר קודם ואפי' את"ל נמי תדיר ומקודש שדיר קודם ולא היה צריך לדעת דא"ת"ל תדיר קודש שלמים קדמי לחטא' משום דשאני שלמים נהי דעיקרן אינו של חובה כמו חטאת שמחוייב להביא בע"כ אבל שלמים אי בעי לא נדר ונדב כלל מ"מ בסופן לאחר שהקדיש חובה עליו להקריבן בע"כ אבל ציצית לעולם אינו חובה עליו ללבוש טלית בת חיובא כדי לקיים מצות ציצית וה"ל דבר הרשות לגמרי דלא ילבוש ולא יעשה ציצית אם כן אין לה דין קדימה על מצוה אחרת של חוב. מ"מ אני אומר דאע"ג דמצות ציצית לאו מצוה של חובה היא אפ"ה אין חיוב להקדי' תפילין לציצית אפי' תימה נמי דתפילין ה"ל תדיר ומקודש לגבי ציצית וטעמ' דמילתא דכל דיני קדימה כגון של תדיר או של מקודש אינן נוהגין אלא בשתי מצות שאחד מהן תדירה או מקודשת מחבירתה אבל לגבי דבר הרשות ל"ל בה דהא אם לא ירצה להקריב שום א' מן הקרבנות הללו הרשות בידו ומותר לעסוק במלאכתו וצרכיו קודם הקרבה אלא שאם רוצה להקריב מחוייב להקדים ולהקריב התדיר או המקודש קודם לחבירו וכמ"ש בדיני ברכו' בס' כ"ב בס"ד א"כ ה"נ אם מקדים ללבוש הטלית המצויין קודם לתפילין ל"ל בה דהא ה"ל מקדים דבר הרשות לדבר מצוה דהא לבישת טלית זה אינו חובה עליו ואי בעי לא לביש ליה כלל הילכך לא איכפת לן בהקדמתו לפיכך הרשות בידו או ללבוש תפילין קודם או ללבוש טלית מצויין קודם לתפילין. ומש"כ בנ"י דראוי להקדים ציצית לתפילין משום ששקולה נגד כל המצות הא וודאי אם היה ציצית חובה הוי אתי שפיר אבל כיון שנתברר דאם היה חובה בוודאי מצות תפילין היה קודם לה משום שהוא תדיר ומקודש ואין לנו לדחות מעלת תדיר ומקודש שהוא מה"ת מפני סברא בעלמ' שהיא שקולה כנגד כל המצות אלא דקולתא דמפני שאינה דבר שבחובה הוא גרם לה שאין מצות תפילין קודם לה אם כן ה"ט נמי לא מהני שתקדם למצות תפילין ואיזה שירצה יקדים. ומש"כ הנ"י ומ"מ אותן שמתעטפין בטלית גדולה כו' עד לפי שאין מעבירין על המצות דמשמע מדבריו דאין מעבירין על המצות עדיף מתדיר יפה כיון וכ"כ כן במ"מ והוכחתי זה בראיות ברורות. ומ"מ אין זה ענין לנידון דידן שהרי העליתי דמילת תנ"י לא מהני לתפילין לאקדומי לציצית משום דציצית לדבר הרשות דמי ה"נ לא מהני ה"ט להקדים תפילין לטלית גדול דלא אמרינן אין מעבירין על המצות אלא בשני מצות אבל דבר הרשות אי מקדים לה ל"ל בה דהא מותר להניח המקטורין על ראשו קודם שמיני תפילין של יד וזה ברור לפיכך בין טלית גדול או קטן אם רצה להקדים לתפילין שפיר דמי ואם רצה להקדים תפילין להן נמי שפיר דמי ועיין מש"כ תימן י"ז גבי ה"א דפסח ששחטו קודם לתמיד קודם לשלמים וקדם להם משום אין מעבירין על המצות קודם נמי הכי. כנ"ל:

(20) ש"ת אורח משפט אורח חיים סימן ג

ב"ה עיה"ק ירושלים תובב"א י"ג שבט תרפ"ד. שלו' וברכה לכבוד ידידי הרב הגדול אוצר תורה עוטה אורה מו"ה שם טוב גאגין שליט"א. אחדשה"ט באה"ר.

זה שבועות מספר הגיעוני הקונטרסים הנחמדים מספרו היקר כתר שם טוב, והנה התענגתי לראות את עבודתו הכבירה במקצע הנכבד אשר בירר לו לעבוד בו, אסף וקיבץ הרבה דברים יקרים והוסיף עליהם הערות נכונות בטוב טעם ודעת. ואקוה שספרו הנכבד יתקבל בעולם התורני והמושכלי ברב תשואות חן בעה"י, ונוצר תאנה פריה יאכל ברב כבוד לשם ולתפארת.

ומפני הטרדה הנני מוכרח לקצר, ואעיר מפני חבת הקודש במה שכתב בעמוד ו' ס"ג סק"י, בענין שתי הדיעות אם להקדים תפילין לציצית או להיפך, והשא"ר האריך בזה בסי' כ"ח וכתב דראוי להקדים תפילין לציצית משום דיש לומר דלגבי תדיר, דקיי"ל כל התדיר מחבירו קודם את חבירו, זבחים פ"ט א', אין ברור אם ציצית נקראין תדיר לגבי תפילין, שהרי לגבי לילה קיי"ל דלילה לאו זמן ציצית, וגבי תפילין קיי"ל דמה"ל לילה זמן תפילין לרוב הפוסקים, אלא דרבנן גזרו שלא להניח תפילין בלילה, ומשום גזירה דרבנן לא נפקי מכלל תדיר לגבי ציצית. ואפילו אם נאמר דשבת ויר"ט לאו זמ"ת = זמן תפילין = מה"ת = מן התורה, מ"מ מאחר שהם נוהגין בלילה מה"ת הויין תדיר לגבי ציצית דלא נהגא בלילה. ונמצא שמעלת התדיר ג"כ מכרעת באמת בתפילין לגבי ציצית, ומעלת התפילין היא יתירה מצד שהתפילין הן מוקדשין יותר מהציצית, דקיי"ל דציצית נקראין תשמישי מצוה ונזרקין ותפילין הן תשמישי קדושה ונגזרים, ונמצא שיש בתפילין שתי מעלות תדיר ומקודש, ואפילו בלא מעלת התדיר, הרי מקודש לבד לגבי תדיר היא ג"כ בעיא דלא איפשיטא שם בגמ' דזבחים /דף פ"ט/, והדין הוא דאיזה שירצה יקדים. ונלע"ד דבאמת יש לנו שתי מדות בקדימת המצוה אחת לגבי השניה, מדה אחת היא שכל המקודש מחבירו קודם את חבירו, וא"כ צריכין להקדים הקדושה הגדולה לפני הקדושה הקטנה, אבל לאידך גיסא אנחנו מוצאים כלל גדול שמעלין בקודש ואין מורידין, כדאמר' בברכות כ"ח ועוד כ"מ = כמה מקומות =, שמה למדין אנו שצריכין לסדר סדרי קדושה לצאת מקדושה קלה לקדושה חמורה, ולא להתחיל בקדושה חמורה ולהוריד אח"כ את המעשה לבא לידי קיום קדושה קלה, וכ"כ בשו"ע זה הטעם. אלא שהשא"ר שם כתב דלא שייך כאן מעלין בקודש מפני שזה שייך רק בדבר אחד שמשמשין בו קדושה קלה מעלין אותו לקדושה חמורה, ולא להיפך שכשמשמשין בדבר קדושה חמורה אסור להורידו לקדושה קלה, אבל בשני דברים שהם זה אחר זה לא שייך ע"ז מעלין בקודש ולא מורידין.

והנה דברי השא"ר הם מתאימין מצד הא דפרק הקומץ רבה ל"ד ב' דתפילין של יד עושין אותה של ראש ושל ראש אין עושין אותה של יד, לפי שאין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה, אבל בשני נושאים אדרבה מקדימין בתחילה את המקודש טפי, ואח"כ עושין את המקודש במדרגה קלה לעומת הראשון.

והנה באמת שם במנחות /דף ל"ד/ לא נשתמשו חז"ל בלשון של מעלין בקודש ואין מורידין אלא פשוט מפני שאין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה, אבל לשון מעלין בקודש ואין מורידין, שאנו מוצאין בטעמא דבית הלל לגבי נר חנוכה שמוסיף והולך, הרי שהם שתי מצות או לכה"פ = לכל הפחות = שני חלקים של מצוה שאנו חייבים לעלות בסדר עשייתן, ממדרגה קלה למדרגה חמורה ולא להיפך, משמע שאפילו בשני נושאים ג"כ אנו מחזיקין את הכלל דמעלין בקודש ולא מורידין, שהוא לכאורה סותר את הכלל דכל המקודש מחבירו קודם את חבירו. וגבי עובדא דרב ורב שילא ביומא כ' ע"ב הלא ג"כ הי' זה בשני אנשים, שבתחילה תרגם רב וכאשר נודע לרב שילא שרב הוא המתרגם א"ל ניח מר, והכוונה שיבא אדם שאינו כ"כ גדול כמו רב ויתרגם, והם לפ"ז שני נושאים ומ"מ שייך בזה מעלין בקודש ולא מורידין. אלא ד"ל שרש"י תיקן זה במה שכתב שם ב"ה ולא, שגנאי הדרשה הוא שיוירד אני ויקום פחות ממני לגומרה, משמע שרצונו בזה לקיים את הדין דמעלין בקודש ולא מורידין דוקא בנושא אחד שהוא ענין הדרשה. אמנם במגילה כ"א ב' גבי הקורא בתורה דאין פוחתין מעשרה פסוקים, ואמר' בטעמא דאחרון שקרא ד' משובח משום מעלין בקודש ולא מורידין, ושם הלא נראה שהם שני נושאים שני אנשים שקורין, ומ"מ אמר' שהולכין מקדושה קלה לקדושה חמורה, א"כ מקדימין גם בזה את הקלה לפני החמורה, ולא חוששין לומר כל המקודש מחבירו קודם את חבירו בזה להקדים דוקא את הקורא ארבעה לפני הקוראין שלשה. וכן מהא דמנחות ל"ט א' גבי כריכות דתכלת ולכן אמר' דמסיים בלבן משום מעלין בקודש ולא מורידין, והרי הן מצות שאינן מעכבות זא"ז כדקיי"ל בר"פ התכלת שם, ומ"מ אמר' גם בזה הכלל דמעלין בקודש, ולא הכלל דכל המקודש מחבירו קודם את חבירו, וצריך לומר שדוקא במצות שאין להן קשר זה עם זה בזה אנחנו אומרים כל המקודש מחבירו קודם את חבירו, אבל במצוות שהן מקושרות באיזה ענין הולכין אנחנו בהן אחר הכלל של מעלין בקודש ולא מורידין. ועפ"ז יש לומר שתפילין וציצית הם מקושרין עם מצות קרית שמע, תפילין הלא קיי"ל ברכות י"ד כל הקורא ק"ש = קריאת שמע = בלא תפילין כאילו מעיד עדות שקר בעצמו, וציצית היא ג"כ קשורה עם ק"ש ע"פ הברייתא דמנחות מ"ג ב' דתניא וראיתם אותו וזכרתם ראה מצוה זו וזכור מצוה אחרת התלויה בו ואיזו זו ק"ש והתוס' שם ב"ה ואיזו כתבו דאסמכתא בעלמא היא משום דקריית שמע דרבנן, משמע דוקא למ"ד דק"ש דרבנן שהיא שיטת התוס' שם הוא דאמר' דהויה דרשא זו אסמכתא בעלמא, אבל לפי דעת רוב הפוסקים דק"ש דאורייתא, וכד' הרמב"ם דמנה אותה במנין המצות, הויה דרשא זו דרשה גמורה, א"כ יש התלות גדולה של ציצית עם ק"ש, ומאחר שהציצית עם התפילין הם שניהם קשורים במצות ק"ש הרי יש נושא אחד המחבר אותם, י"ל דבכה"ג אנו הולכים בהם אחר הכלל דמעלין בקודש ולא מורידין, ומשו"ה ציצית קודמין לתפילין כפסק השר"ע וכטעמו דמעלין בקודש.

ובפרי עץ חיים פ"ה כתב ע"פ סוד שיש בחינה שקדושת הטלית גדול היא גדולה מקדושת התפילין, וטעם מיוחד יש מה שאף ע"פ כן הציצית היא רק בגדר מצוה שתשמישיה נזרקין והתפילין הם בגדר קדושה שתשמישיה נגזזין, ועפ"ז י"ל שגם מצד הדין של כל המקודש מחבירו קודם את חבירו ג"כ יש מקום להקדמת ציצית לתפילין.

והנני בזה חותם בברכה נאמנה, תחזקנה ידי כת"ר וירומם השי"ת קרנו למעלה וימצא פרי בעמלו, לכבוד תוה"ק וכבוד מנהגי ישראל תורה ויאושר חלקו, כנה"י ונפש ידידו דוש"ת באה"ר מברכו בכל לב מהר הקודש מירושלים. הק' אברהם יצחק ה"ק.